

Toitumispoliitika staatus Eestis

NOURSHINGi poliitikaindeksis

Selles riiklikus ülevaates esitatakse **NOURSHINGi poliitikaindeksi** [1] üksikasjalikud tulemused Eesti kohta. Selles tuuakse esile riiklike valitsuste toitumispoliitika tugevused ja nõrkused. See ülevaade täiendab poliitikaindeksi tulemusi iga riigi poliitika kujundamise kvaliteedi põhjaliku vaatlusega. Poliitikaindeksi täielikud tulemused on esitatud NOURSHINGi poliitikaülevaates, milles võrreldakse Eestit 29 teise Euroopa riigiga.

Põhilised sõnumid

- 1 Eesti rakendab riikliku valitsuse tasandil toitumis- ja toitumisalaseid poliitikameetmeid seitsmes NOURSHINGi raamistiku kümnest poliitikavaldkonnast. Hea hinnangu sai üks poliitikavaldkond, mis viitab üldsuse teadlikkuse tõstmisele tervislikust toitumisest teavituskampaaniate ja sotsiaalse turunduse kaudu (I2). Eesti peaks keskenduma ülejäänud üheksa poliitikavaldkonna parandamisele, mis said kas rahuldava või mõõduka hinnangu või mille puhul ei tuvastatud ühtegi poliitikameedet.
- 2 Vaatamata õiglasele hinnangule viitavad toitumisalased märgistamisstandardid ja -eeskirjad (N1) ainult ELi eeskirjadele; riiklikul tasandil tuleb teha rohkem. Tuvastati lüngad koolide ja nende lähiumbruse (O) toitumisstandardeid käsitlevates poliitikameetmetes (sealhulgas suhkruga magustatud jookide pakkumise piirangud), mis mõjutasid muidu hästi kavandatud standardeid koolides pakutava toidu kohta. Lisaks rakendati poliitilisi meetmeid ebatervislike toiduainete noortele turustamise vastu võitlemiseks ainult koolides/koolide ümbruses ja tootepaigutuse kaudu. Ringhäälingureklaam on suunatud ainult tööstuse eneseregulatsioonile (R).
- 3 Erist tähelepanu tuleks pöörata poliitikavaldkondadele, kus riiklikul valitsustasandil ei ole võetud tarvitusele meetmeid, sealhulgas konkreetsete toitainete piiramine või eemaldamine toiduainetest (I1), meetmed toidusüsteemide ja tervise vahelise siduse tagamiseks, näiteks toiduhankepoliitika (H), ja algatused jaemüügikeskkonna parandamiseks (S). Samuti tuleks võtta meetmeid, et tugevdada toitumisalast haridust (G), toitumisalast nõustamist tervishoius (N2) ja majanduslikke vahendeid, et käsitleda toiduainete taskukohasust ja ostusoodustusi (U).

Ülevaade poliitika olekust

ÜHTEGI POLIITIKAT POLE MÄÄRATLETUD

KEHV

RAHULDAV

MÕÕDUKAS

HEA

VÄGA HEA

N	Toitumisalased märgistamise standardid ja eeskirjad toidu kohta esitatavate väidete ning kaudsete väidete kasutamise kohta	RAHULDAV
O	Pakkuda tervislikku toitu ja kehtestada standardid avalikes asutustes ning muudes spetsiifilistes keskkondades	MÕÕDUKAS
U	Kasutada majanduslikke vahendeid, et käsitleda toiduainete taskukohasust ja ostusoodustusi.	RAHULDAV
R	Piirata toidureklaame ja muid kaubandusliku edendamise vorme	RAHULDAV
I	Parandada kogu toidupakkumise toiteväärtust	ÜHTEGI POLIITIKAT POLE MÄÄRATLETUD
S	Kehtestada stiimulid ning eeskirjad tervisliku jaemüügi- ja toitlustuskeskkonna loomiseks.	ÜHTEGI POLIITIKAT POLE MÄÄRATLETUD
H	Tarneahela ja sektoriüleised meetmed, tagamaks kooskõla tervishoiuga.	ÜHTEGI POLIITIKAT POLE MÄÄRATLETUD
I	Inimeste teavitamine toidust ja toitumisest avalikkuse teadlikkuse tõstmise kaudu	HEA
N	Toitumisalane nõustamine ja nõustamine tervishoiuasutustes	RAHULDAV
G	Pakkuda toitumisalast koolitust ja oskusi	RAHULDAV

See ülevaade põhineb ainult riikliku tasandi poliitikal. Maakonna, piirkondlike või kohalike omavalitsuste poolt välja antud poliitikat jäävad käesoleva projekti reguleerimisalast välja.

Meetodid

NOURSHINGi poliitikaindeksi meetodeid on üksikajalikul selgitatud lisatud **poliitikaülevaates**. Lühidalt öeldes ühendab poliitikaindeksi a) poliitika olemasolu ja b) poliitika kujundamise väärtused 41võrdlusaluse puhul.

Võrdlusaluseid kohaldatakse **NOURSHINGi andmebaasi** [2] poliitikate suhtes, mis on kogutud 30 Euroopa riigi, sealhulgas Eesti põhjaliku uuringu teel.

RAAMISTIK: põhjalikud poliitikameetmed kolmes valdkonnas:

TOITUMISALASED KESKKONNAD

TOITUMISSÜSTEEM

KÄITUMISE MUUTMISEGA SEOTUD TEABEVAHETUS

ANDMEBAAS:

toitumis- ja toitumisalase poliitika arhiiv

N O U R I S H I N G

POLIITIKAINDEKS: võrdleb võrdlusuuringu tööriista abil saadud riiklike ja poliitilisi tulemusi

VÕRDLUSUURINGU TÕÖRIIST: hindab poliitika kujundamise kvaliteeti kindlaksmääratud kriteeriumide alusel

Poliitikaindeksi tulemuste saamiseks kasutatud poliitikatööriistad

Poliitikaindeksi tulemuste liigitus

(Poliitikakujunduskriteeriumide üksikasjalik kirjeldus on esitatud [poliitikaülevaates](#))

✗	Ühtegi poliitikat pole määratletud	●	Vastab kuni 75% poliitikakujundusest
●	Vastab kuni 25% poliitikakujundusest	●	Vastab kuni 99% poliitikakujundusest
●	Vastab kuni 50% poliitikakujundusest	●	Vastab kõigile soovituslikele standarditele

N	Toitained pakendi tagaküljel	●
	Pakendi esikülje etiketid	✗
	Hoiatussildid	✗
	Toitumisalaste väidete eeskirjad	●
	Tervisealaste väidete eeskirjad	●
O	Koolides pakutav toit ja jook, sealhulgas piirangud ebatervislikele toiduainetele	●
	Suhkruga magustatud jookide pakkumisega seotud meetmed koolides	✗
	Puu- ja köögivilja edendavad initsiatiivid koolides	●
	Koolide vahetus läheduses saadaval olev toit ja jook	✗
	Ebatervislik toit koolivälistes kohtades	●
U	Tervishoiuga seotud toidumaksud või -tariifid	✗
	Sissetulekuga seotud toetused või algatused tervisliku toidu taskukohasuse ja kättesaadavuse suurendamiseks	✗
	Sihitud toetused või algatused tervisliku toidu taskukohasuse ja kättesaadavuse suurendamiseks	●
R	Reklaami kaudu noortele suunatud turundus	●
	Otseturundus noortele	✗
	Turundus läbi sponsorluse noortele	✗
	Noortele suunatud turundus müügipunktide kaudu	✗
	Noortele suunatud turundus tootepaigutuse ja brändingu kaudu	●
	Noortele suunatud turundus tootedisaini ja pakendamise kaudu	✗
	Turundus koolides ja/või nende ümbruses	●
I	Konkreetsete toitainete piiramine või eemaldamine toiduainetest	✗

S	Koolide ümbruses asuvaid toitlustusettevõtteid käsitlevad planeerimispiirangud	✗
	Toitlustusettevõtete planeerimispiirangud	✗
	Algatused tervislikuma toidu kättesaadavuse suurendamiseks kauplustes ja toitlustusettevõtetes	✗
H	Meetmed toidutootjate toetamiseks, et suurendada tervislikku toitu ja vähendada ebatervislikku toitu tarneahelas.	✗
	Meetmed toiduainete tootjate toetamiseks, et suurendada tervislikku toitu ja vähendada ebatervislikku toitu tarneahelas	✗
	Meetmed toiduainete jaemüüjate toetamiseks, et suurendada tervislikku toitu ja vähendada ebatervislikku toitu tarneahelas.	✗
	Juhtimisstruktuurid mitut sektorit hõlmava / sidusrühmade kaasamise jaoks	✗
	Toitumisstandardid riigihangete puhul	✗
	Linnapõllumajanduse toetamine tervishoiu- ja planeerispoliitikas	✗
	Kogukonnapõhine toidutootmine	✗
I	Toidupõhiste toitumissuuniste väljatöötamine ja nendest teavitamine	●
	Avalikkuse teadlikkus, massimeedia ja teavituskampaaniad ning sotsiaalne turundus tervisliku toitumise kohta	●
N	Toitumisalane nõustamine ja nõustamine tervishoiuasutustes	●
	Toitumisalane nõustamine ja nõustamine kooli tervishoiu kabinetis	✗
G	Toitumisalane kasvatus õppekavades	●
	Koolitus pedagoogidele	●
	Koolitus tervishoiutöötajatele	●
	Toiduvalmistamise oskused	✗
	Koolitus koolides toidu kasvatamiseks	✗
	Koolitus toitlustajatele	✗

Märkus. Aja jooksul poliitikamaastik igas riigis areneb. Need tulemused kajastavad meie teadmisi 2023. aasta maikuu seisuga. Viimaseid tulemusi ja täiendavat tehnilist teavet poliitikaindeksi kohta leiate meie veebilehelt: wcrf.org/our-policy-work.

Tagasiside ja soovituslikud muudatused tuleks saata e-posti aadressile: policy@wcrf.org. Lisateavet projekti CO-CREATE kohta leiate veebiaadressil: co-create.eu

[1] Poliitikaindeksi: wcrf.org/nutrition-policy-index

[2] Poliitika andmebaas: policydatabase.wcrf.org